

Oponentský posudek na diplomovou práci Jitky Sedlákové: *Social themes in In-Yer-Face Theatre Plays*

Vedoucí práce: PhDr. Petr Chalupský, PhD.

Oponent práce: Mgr. Jakub Ženíšek

Diplomantka ve své práci představuje poměrně nový divadelní žánr, takzvaný „In-Yer-Face“, resp. „Cool dramatika“, jehož autoři často používají extrémní výjevy s cílem publikum citově vykolejit a vrhnout diváka bezmála do pozice účastníka děje.

Práce představuje dva britské autory, které kritika řadí ke klasikům žánru - Sarah Kaneovou a Marka Ravenhilla - což je volba zcela logická a obhajitelná, byť Ravenhill sám svá díla k tomuto divadelnímu proudu neřadí. Patrně největším kladem práce je skutečnost, že se autorka zaměřila na kriticky zatím spíše méně „ošetřený“ divadelní žánr, který má např. v České republice zatím jen minimální ohlas. Zvolené téma je zpracováno důkladně a podáno srozumitelnou a poutavou formou.

Jeden patrný *raison d'être* tohoto žánru je pěkně vykreslen na str. 12 v osobě dramatika Stevena Berkoffa a jeho proklamované snaze o inflaci obscénních výrazů jejich záměrným opakováním *ad nauseam*. Tato možná „strategie“ se s větší či menší mírou nadsázky doporučuje např. i u rasistických výrazů. Další silnou pasáž najdeme např. na str. 33 a 34, kde autorka popisuje Ravenhillovu reakci na kritickou výhradu k jeho údajně povrchní či nedotažené charakterizaci postav. Ravenhill se vůči této výtce ohrazuje argumentem, že minimalistické vykreslení postavy v scénáři naopak umožňuje herci, aby roli dodal vlastní parametry, a hra ve výsledku nutí diváka, aby si psychologii postav z velké části domýšlel sám. Druhou část argumentu lze samozřejmě vztáhnout na literární minimalismus obecně.

Věcné výhrady / obsah:

- Autorka si do jisté míry protiřečí. Na str. 21 tvrdí, že Kaneová „does not state anything, [...] she does not want to communicate a message“, ale na str. 23 najdeme tvrzení, že Kaneová „wanted the play to distribute to its readers the message of the video recording she had just seen on television.“ Domnívá se tedy autorka, že Kaneová ve své hře moralizuje, nebo nikoli?
- Jedna podkapitola je věnována českému nastudování a produkci Ravenhillovy hry ve Strašnickém divadle. Diplomantka by měla jasněji zdůvodnit, jak tyto cca 3 strany zapadají do celkové koncepce práce.
- Na straně 29 se dozvídáme, že prostřednictvím hry *Shopping and Fucking* „Ravenhill intended to refer ironically to novels by authors such as Jackie Collins“. Tuto strohou informaci by bylo vhodné doplnit alespoň kusým sdělením, že Jackie Collinsová je britská autorka eroticky laděných bestsellerů. Totéž platí o dalším odstavci na téže straně, kde se Sedláková zmiňuje o Ravenhillově inspiraci americkými romány 80. a 90. let, aniž by tuto informaci jakkoli konkretizovala. Celá pasáž pak působí dojmem, že diplomantka má informaci z druhé ruky a autory zmíněných inspirativních románů buď neznala, nebo se je neobtěžovala čtenáři alespoň rámcově přiblížit.
- Definice maskulinity, již autorka uvádí 5. kapitolu na str. 44, je velmi povšechná a anekdotická.

Formální výhrady / jazyk apod.:

- Na straně 9 autorka parafrázuje Sierzovu úvahu, že postupné otužování britské kulturně-divadelní veřejnosti vůči vulgarismům vedlo mj. k tomu, že např. v Shawově hře *Pygmalion* a v následném muzikálu *My Fair Lady* se původní expletivum „bloody“ ve frázi „Not bloody likely!“ postupně posouvalo k silnějším výrazům jako „ruddy“ a „blooming“. Tato teze působí na první pohled logicky a věrohodně. Je však třeba dodat, že „bloody“ a „blooming“ jsou co do intenzity vulgárnosti v zásadě synonymní výrazy, a „ruddy“ se dokonce původně používalo jako zdvořilejší náhražka slova „bloody“ (i v současné angličtině je „ruddy/blooming“ archaičtější a tedy v podstatě méně expletivní než běžně používané „bloody“). „Move your ruddy arse!“ tedy rozhodně není silnější výraz než (by bylo) „Move your bloody arse!“ - naopak. Slovo „blooming“ se navíc několikrát vyskytuje i v samotném Shawově originálu, v mluvě rázovitých postav z East Endu, čímž se celý Sierzův argument v parafrázi Sedlákové ocitá zcela mimo realitu.

Tato polemika se patrně netýká ani tak diplomantky samotné, jako spíše jejího zdroje. Je však dost dobře možné, že Sierz tuto sémantizující úvahu formuloval nějakým jiným, přijatelnějším způsobem¹. Diplomantka si v každém případě mohla ověřit, zda se takto formulované tvrzení zakládá na pravdě. Z výše uvedeného je nicméně zřejmé, že Sierz a/nebo Sedláková si v tomto případě nenechali hezky úhlednou logickou úvahu kazit fakty.

Zmíněná nepřesnost samozřejmě nepodlamuje výchozí tvrzení celé úvahy, tedy konstatování, že britská kulturní veřejnost (>divadelní obecenstvo) je čím dál tolerantnější vůči vulgarismům, a už vůbec ne východisko celé práce. Podlamuje však důvěru pozorného čtenáře a neodbytně budí dojem, že autorka někdy automaticky přejímá své zdroje bez kritického odstupů a alespoň základní znalosti odkazovaných materiálů (totéž viz např. 3. věcná výhrada).

- Anglické slovo „Jew“ není samo o sobě urážlivé a rasistické (případně bigotní), a bez kontextu jej není možno stavět na roveň výrazu „Paki“, jak to činí autorka na str. 13.
- Nejasné pasáže:
„Some men in the audience [...] failed in their reaction“ (str. 13 – 14)
Poslední věta na str. 21 není srozumitelná.
Fráze „stupid and non-separate“ na str. 54 není jasně srozumitelná.
- Překlepy a chybějící slova: „lan [...] is week with hunger“ (str. 10), „one of the so-called Angry Young Man of the 1950s“ (str. 14), „eat from a cartoon of takeaway food“ (str. 30), „wan not manageable“ (str. 39), „Which one would you choose? (tisková zpráva)“ (str. 42), Barnard, Robert. *Stručné dějiny anglické. Praha...* (z bibliografie)
- Chybně použitá nebo zastaralá slova, např. „geniality“ (str. 42)
- Gramatika: „...contributed a great deal to revive the interest...“ (str.10), „German audience is not used to feel empathy...“ (str. 36; Toto je mimochodem i po významové stránce nebezpečně paušalizující tvrzení), „she responses“ (str. 55), „He asks her for finding the gun...“ (str. 58)
- Frazeologie – „in compared to“ (str. 36), „to do progress“ (p. 38), „who insists on that they have to carry on...“ (str. 50), „blatant language“ namísto „vulgar language“ (str. 52), „he tries to enforce her that she is dumb“ (str. 54),
„She denies saying she is not his girlfriend...“ → „She refuses/declines, saying that she si not...“ (str. 55), „he lies her on the bed...“ (str. 56)
- Členy a předložky: „to be keen for“ (str. 17), „he feels need to make himself sure...“ (str. 53), „It comes into a conclusion that...“ (str. 62)
- Fráze „a lot“ je v akademické anglické stati přípustná pouze v citaci.

Přes uvedené výhrady se jedná o zajímavou práci, díky níž se oponent dozvěděl několik nových informací. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **velmi dobře** až **výborně**, v závislosti na obhajobě.

Otázka k obhajobě: Domnívá se autorka, že Kaneová a Ravenhill ve svých hrách moralizují a snaží se sdělit nějaké obecně platné poselství, nebo je jejich jevištní radikalismus veden především snahou diváka prezentovanou brutalitou šokovat, znejistět a emočně zainteresovat?

V Praze dne 26.8. 2010

.....
Mgr. Jakub Ženíšek

¹ Oponent bohužel nemá originální Sierzův text k dispozici. Lze však předpokládat, že neklade důraz na přídavné jméno, ale akcentuje spíš přidanou hodnotu celého vulgarismu „ruddy/blooming arse“, který se v originálu vůbec nevyskytuje. Pokud by Sedláková formulovala Sierzovo tvrzení v tomto smyslu, nebylo by jí co vytknout.